L'infant de 4 a 5 anys

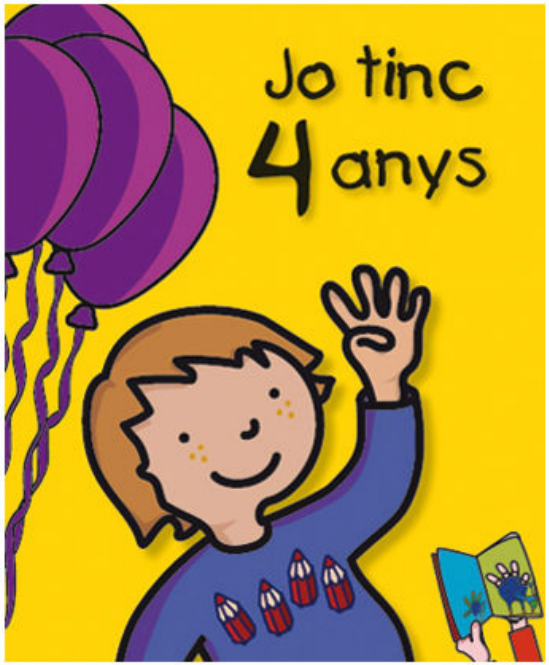

Guia de desenvolupament per a les famílies i el personal docent

GENERALITAT DE CATALUNYA.

Departament d'ensenyament.

Juny 2012

Equip d'Orientació

Desenvolupament motriu i perceptiu

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Percepció de si mateix	Percepció de l'entorn	Motricitat
To muscular ▪ Té major independència i control de la musculatura de les cames. ▪ Les articulacions, en general, semblen més mòbils i responen millor. ▪ Cada cop hi ha més control postural del tronc i és capaç d'adaptar-se a la situació en què estigui durant més temps. ▪ Pot flexionar el tronc en angle recte, ulls oberts, peus junts i mans a l'esquena. ▪ Agafa força i destresa en braços i cames, i li agrada demostrar-ho: agafa la pilota amb totes dues mans i la deixa anar quan se li demana. ▪ Pot aprendre a agafar el llapis de forma adequada. **Capacitat de relaxació** ▪ És capaç de parar una activitat motriu ràpida quan se li demana.	**Lateralitat** ▪ Al voltant dels quatre anys, encara utilitza en moltes ocasions ambdues mans, però cercant la major comoditat d'una o altra mà. Compara rendiments i comença a definir-se. ▪ Neurològicament segueix sense existir una lateralitat definida d'ull o de peu, però convé estar atents en cas que pogués aparèixer una lateralitat creuada: és a dir, tendències laterals diferents per mans i ulls: mà dreta i ull esquerre, per exemple. **Espai** ▪ Sempre en relació amb el seu propi cos, l'infant estableix relacions espacials amb els objectes i és capaç d'orientar-se i orientar els objectes en diferents posicions: dins-fora, prop-lluny, dalt-baix, davant-darrera, sobre-sota, primer-últim, a la vora, a un costat, al centre, a la cantonada...	**Locomoció** ▪ Pot mantenir l'equilibri sobre una sola cama durant uns quants segons. ▪ Millora la seva coordinació i pot dirigir-se cap a la direcció que se li indiqui amb més seguretat. ▪ Pedaleja en un tricicle i fins i tot en bicicleta de dues rodes amb auxiliars. ▪ Ja baixa escales amb alternança de peus. ▪ Corre amb facilitat o pot alternar ritmes regulars al seu pas. ▪ Pot fer un salt en una carrera si ho necessita o se li demana. ▪ Dóna voltes més tancades sobre si mateix. ▪ Domina les frenades brusques. ▪ Ja no ensopega i li agrada realitzar proves motrius que no siguin molt difícils.

▪ Li agrada realitzar proves motrius no massa difícils i sortir-ne airós: córrer i parar; pujar i baixar; llançar i recollir. ▪ Pot mantenir l'equilibri estàtic sobre una cama durant uns segons. ▪ Sap aguantar-se fent "puntetes". Actitud ▪ Segueix fruint amb l'activitat motora i cada vegada es planteja proeses més "atlètiques", mostrant-se content de poder realitzar-les. ▪ Manté la sedestació de manera adequada i s'entreté amb jocs sedentaris durant més temps, tot i que segueix preferint l'acció. ▪ Busca totes les estratègies necessàries per agafar objectes que li permeten la seva manipulació i l'atrauen els jocs manipulatius (llapis, construccions...) com a demostració de la seva major precisió i destresa manipulativa. Respiració ▪ L'infant cada vegada és més conscient de la seva pròpia respiració i pot realitzar exercicis de control dels grups musculars de l'estómac. ▪ Encara no pot exercir un control total de la respiració en no tenir integrat el seu esquema corporal.	▪ Si se li ensenya, pot començar a introduir matisos en l'extensió o en el volum de les coses: més llarga o curta que... més gran o petita que... Temps ▪ Comença a tenir certa noció de temps i, encara que no és capaç d'ordenar de forma temporal els esdeveniments que li han passat o els que ocorren en una història, sí que és capaç de diferenciar: dia i nit, abans i després, sempre en temps presents o recentment viscuts. ▪ No adquirirà consciència real del pas del temps fins més endavant. Estructuracio espacial-temporal ▪ De moment segueix sense existir una estructuració espacio-temporal, tot i que les darreres adquisicions el van posant sobre la pista que existeix una relació causa-efecte que té a veure amb el moment i el lloc.	Manipulació ▪ La coordinació ull-mà va millorant de forma significativa i li encanta fer coses que li exigeixin aquesta coordinació. ▪ Pot llançar pilotes amb ambdues mans i recollir-les. ▪ Pot fer boletes de paper o plastilina, cada vegada més petites. ▪ Enfila o cus amb ganxos i forats cada vegada més fins. ▪ Pot doblegar un paper en diagonal. ▪ Pot construir un pont amb tres peces. ▪ És capaç de punxar amb un punxó dins i fora d'una silueta. ▪ És capaç de cargolar objectes amb rosca. Representació gràfica ▪ Pot emplenar espais amb pintures, i encara que pot sortir-se una mica dels límits, cada vegada ajusta més el traç. ▪ Encara necessita realitzar traços grans, però ja és capaç de dibuixar, per exemple, una creu o un cercle. ▪ Pot copiar dibuixos de figures simples: una casa, un quadrat, un arbre. ▪ És capaç de dibuixar figures humanes molt esquemàtiques, a mesura que va coneixent el seu propi cos. ▪ Sap seguir una línia en punxar i ho fa en la direcció correcta. ▪ Reprodueix la direccionalitat correcta

▪ Com a l'edat anterior, és important que l'infant aprengui a controlar la seva respiració per la influència que això té, no només a l'hora de fer exercici, sinó sobretot perquè és fonamental per al manteniment de l'atenció, l'alliberació de l'estrès, la relaxació...		en traços simples i amb model.

Desenvolupament cognitiu

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Percepció i raonament	*Atenció i memòria*	*El Joc*
▪ Fa trencaclosques de 4 peces (almenys) d'imatges senzilles i referides a la figura humana o a objectes coneguts. ▪ Copia un quadrat, i inicia la còpia del triangle, encara que els seus angles encara no estan ben definits. ▪ Identifica objectes senzills pel tacte, diferenciant textures (suau, tou, aspre...). ▪ Classifica objectes per dos atributs color i forma quan li ho demanem, encara que inicialment necessita model. ▪ Associa imatges que tenen característiques en comú (les grans, les llargues...). ▪ Realitza agrupacions per categories (allò que serveix per vestir, allò que és a la cuina...). ▪ Discrimina diferents grandàries. ▪ Anomena les posicions primera, última i la del mig. ▪ Classifica per grandària de major a menor, generalment a través d'encaixos. ▪ Identifica qualitats en contraposició: el més dur, el més petit, el més llarg... ▪ Explica una acció d'un dibuix. No sols enumera, sinó que explica alguna cosa sobre el que fan els	▪ Segueix ordres verbals que impliquin dues accions seguides, sense recordar-li-ho. ▪ Recorda objectes familiars i d'ús comú i sap on és cada un d'ells. ▪ Recorda 4 objectes que ha vist en una il·lustració i en diu el nom quan li ho demanes. ▪ Recorda diferències entre dues escenes quasi iguals. ▪ Diu el que falta quan es treu un objecte d'un grup de tres que li hem ensenyat prèviament. ▪ Repeteix literalment frases de fins a sis elements, que li acabem de dir. ▪ Escull el nombre d'objectes que se li demanen (1-4), anomenant-los només una vegada. ▪ Repeteix cançons i aprèn poesies d'almenys 5 versos.	Característiques del joc ▪ Igual que en etapes anteriors, presenta gran activitat, però ara, amb freqüència, cerca produir una obra, realitzar una creació: construcció, dibuix... ▪ El nivell d'atenció i manteniment d'aquest en una tasca va creixent, i s'observa amb freqüència un gran interès per acabar allò que s'ha començat; sovint costa fer-lo canviar d'activitat i no li importa deixar altres activitats per acabar allò que ha iniciat. ▪ Li agraden els jocs de competència que exigeixen atenció, concentració, raonament, per guanyar punts, però encara ha de ser dirigit per l'adult. Els nens d'aquesta edat no aconsegueixen organitzar-se entre ells, en un joc col·laboratiu. ▪ El joc simbòlic avança, i es converteix en un joc elaborat i més planificat, apareixen els jocs de "papa" i "mama",
personatges o què succeeix en l'acció. ▪ Dibuixa la figura humana de forma més completa que als 3 anys (cap, cara, tronc, extremitats). ▪ Troba elements ocults en fons senzills o camuflats. ▪ Ajunta símbols iguals mantenint el model en la seva presència.		s'intercanvien papers amb altres nens, els agrada disfressar-se ...

Desenvolupament social

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Desenvolupament emocional i creació de vincles	*Conducta social*
▪ Tria els seus amics, als quals s'apropa per iniciar un joc. ▪ Expressa algunes emocions. ▪ Consola un company (del seu grup d'amics) i mostra empatia amb ell quan el veu sofrir. ▪ Es fa valer socialment mostrant les seves gràcies i millors conductes quan vol. ▪ Repeteix poemes, cançons o balla per a uns altres. ▪ Respon i inicia de forma molt bàsica el contacte amb els adults. ▪ Pot treballar sol en alguna activitat durant uns minuts (15-20). ▪ Demana ajuda quan té alguna dificultat.	▪ Sap compartir i esperar el seu torn en els jocs que dirigeix l'adult. S'alterna amb un grup de 5-6 nens. ▪ Quan el joc és planificat per ells mateixos, solen ser freqüents els conflictes per ser el primer o tenir un paper protagonista. ▪ Amplia el seu món de coneixement social a entorns no familiars. ▪ Es comporta en públic de manera socialment acceptable, la majoria de les vegades, diferencia el que és socialment acceptable i el que no. ▪ Augmenta la competitivitat entre els nens i contínuament pregunten: Qui és el millor? Qui és el més ràpid? A qui estimes més...? ▪ Sap disculpar-se quan fa alguna cosa malament, tot i que encara és necessari recordar-li-ho. ▪ Demana permís per utilitzar objectes que pertanyen a uns altres.

Desenvolupament del llenguatge

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

El desenvolupament del llenguatge adquirit li permet entendre i fer-se entendre amb certa facilitat, i es manifesta com una funció clarament social. L'expressió oral sol ser fluïda i abundant, i converteix el nen en un petit parlador que aborda qualsevol tema, pregunta contínuament per tal de dialogar, de ser acceptat socialment i, en ocasions, per cridar l'atenció.

Les característiques següents, són les més rellevants d'aquest període:

En fonètica:
- Té una discriminació auditiva més evolucionada que li permetrà aprendre fonemes molt més complexos.
- Ara pot realitzar seqüències fonètiques relativament complicades, per la qual cosa comencen a aparèixer en el seu vocabulari paraules de difícil articulació.
- Tendeix a eliminar gran part de les omissions que es realitzaven amb els fonemes més difícils de produir: desapareix la "llengua de drap".
- Es produeix un augment de l'atenció auditiva, la qual cosa li permetrà realitzar petites prosodies (entonacions) i jocs fonètics curts (embarbussaments, endevinalles...) que desenvoluparan la seva capacitat de reproducció fonètica.
- Està preparat per fer, i li agraden, els jocs de motricitat bucofacial amb la llengua, els llavis, etc.
- Apareixen nous fonemes en les seves emissions orals. Comença a articular sons que abans li resultaven impossibles:

Desenvolupament fonètic de 4 a 6 anys

- Vibrant múltiple: R
- Fricatius: S-Z
- Grups consonàntics: C+R, C+L
- LL-Y

En semàntica:
- Li agrada realitzar denominacions descriptives a partir de gràfics, làmines, contes, murals,... activant la gran quantitat de vocabulari adquirit.
- Cada vegada és més freqüent que apareguin, de forma fluïda, explicacions d'esdeveniments i d'experiències, descripció de detalls, etc.
- Frueix amb els jocs lingüístics creatius que li permeten investigar i jugar amb el llenguatge: endevinalles, inventar paraules noves, dir paraules difícils, aprendre poesies, cançons, etc.
- Aquest és el període de la loquacitat. Pregunta i parla incessantment.
- Interroga els adults sense parar, sobre el que veu i sobre el que imagina.
- Gaudeix parlant per telèfon.

Edat	*Nombre de Paraules*	*Creixement*
4 anys	1.500 paraules	600
5 anys	2.000 paraules	500

En morfosintàxis:
- Forma frases llargues, encara que a vegades confon l'ús de les paraules.
- Construeix frases en situacions de comunicació activa.
- Les frases comencen a fer-se gramaticalment més complexes, encara no solen portar més d'una preposició.
- Pot comunicar els seus desitjos i necessitats utilitzant frases més o menys ben estructurades.